

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Impersonaliu[m] passiuæ vocis constructio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

re tuę fuerūt mihi uoluptati. Salus tua est mihi curę &c. Nūc uidea
mus ubi dñs ablatiui cū p̄positiōe locū obtinet, ueluti dilectus deo
p̄ a deo. in sum lectiōi p̄ in lectiōe, infixus pectori p̄ in pectore, ubi
Virgi. carminis gr̄a p̄positiōe omisit dicēs ænei. iij. Herēt infixi pec
tore uult⁹. Ibidē. Placido ne etiā pugnabis amori p̄ cū amore. Mōs
tibus in nostris solus tibi certet amyntas p̄ tecū. ip̄ar cōgressus achil
li p̄ cū achille. & neq; cernit ulli p̄ ab ullo. Et despectus tibi sum .i. a
te. Cice. nō despero p̄batū iri Varroni .i. a Varrone. His p̄libatis in
sola impersonaliū passiuę uocis cōstructiōe, nobis est elaborādū.

Impersonaliū passiuę uocis constructio.

Verborū q̄ddā p̄sonale, q̄ddā impersonale. Personale est q̄d p̄ sensu
p̄ficiēdo req̄rit n̄m̄ uel act̄m̄ ante se exp̄sse uel intellectu, uel aliquid
loco horū, ut insit, fore. Impersonale est q̄d personā secū gerit, nec indi
get n̄o uel actō a fronte, ut oportet, stat, & dicit ab in. .i. ualde, q̄a sine
p̄sonis minime intelligit, sic dicūt doct̄issimi, licet alij dicāt ab in. .i. si
ne &c. Verborū impersonaliū q̄ddā actiuę uocis, & desinit i t, seruatq;
formā tertie p̄sonę singularis, ut interest, intererat, interfuit &c. sed ta
le uix ullū est impersonale merū, q̄a semp̄ uidet aliqd̄ h̄e loco n̄i, ut
añ notauimus. Quoddā est impersonale passiuę uocis, & terminat̄
in ur. nā s̄l̄e est tertis p̄sonis singularibus passiuorū. de hoc nūc est
agēdū. de his iḡi dat̄ hęc regula. Impersonalia passiuę uocis añ se res
gūt ablt̄m̄ mediāte p̄positiōe a uel ab, uel dñm̄ sine p̄positiōe, p̄ ablati
uo, dūmodo is casus generalis fuerit, nō priuatā significās p̄sonā, ut
statur omnibus uel ab oibus, post ʒo regūt casum suorū uerborū,
p̄ter forsitan act̄m̄. Martialis. Non bene cr̄de mihi seruo seruit̄ amis
co. Sit liber dñs qui uolet esse meus. Cice. ad Lentu. Eius orationi ue
hemēter ab omnibus reclamātū est. .i. omnes reclamauerūt. Et q̄q; a
te quidē cumulate satisit mihi .i. oibus meis. ait Lanci. Istud exēplū
est cōtra Nebrissensem dicētē impersonale non regere datiuū uel abs
latiuū nisi significent omnes. Serui. in illud. Non equidē in uideo mi
ror magis undiq; totis Vsq; adeo turbat̄ agris. dicit̄ melius dicitur
turbat̄ q̄ turbamur, quia impersonale ad omnes pertinet. itaq; turbat̄
id est oēs turbant̄. Hic Seruius reprehēdit̄ a Nebrissensi duobus mo
dis. Priore quidem quod legerit turbat̄, licet cum Quintiliano, quia
ut ip̄e Seruius fatetur, in antiquis codicibus habet̄ turbamur, quod
certe rectius poneret̄ q̄ turbat̄, quia testibus Diomedē, Prisciano &
alijs impersonalia passiuę uocis, semp̄ declarant̄ actiuę, ut statur, om̄es
stant. legitur, omnes legūt. ita turbat̄. omnes turbant, non autē om̄es
turbantur, ut male dicit Seruius. Secūdo ab actiuis nō formātur im

Ioannis Despauterij Niniuite.

personalia passiuę uocis, sed a solis neutralibus uel datiuum, ut pro priū casum regētibz, ut declarat cōtra Priscia, & alios Nebrissenis ueluti itur, statur, sedet, surgit. Nam amat, legit & similia apud solos grāmaticos legūtur, si quis repererit apud poetas, historicos uel oratores proferat. Etem apud Virg. æne. i. Quur dextrā iungere dextrę Non datur, & in. xi. Coeāt in fœdera dextra Qua datur, passiuū est datur, & habet infinitiuū pro ntō, ut iungere dat qua datur subaudi coire. Multa eiusmodi adducit Nebrissenis, addens idē uerbū posse esse actiuū & neutrū, & ab neutro formari impersonale. nam uindico ad te, disputo & ago de hac re, sic cōtēdo magis neutraliter q̄ actiue significant, hinc uindicat, disputat, agitur, cōtēditur. sic doceo de hac re, hinc docei, sic nocetur, parcitur, estur, bibi, apud Plau. in Pę. Tibi luditur, ait Persi. Timei, canit receptui. Lanci. legitur. i. lectio fit, q̄ expositio mihi nō satis pbatur, sed potius legit. i. omes legūt, quāq̄ autē impersonalia generalē actū dicāt, tamē legūtur p̄ datiuū uel ablatiuū restringi, quicquid dicat Nebrissen. Tacitus. Trepidabat a cesare, ideo dixit credūt quidā. s. uix recte dici, statur mihi uel a me. Cice. lib. iij. epi. Quū ad me additū esset ab ijs qui dicerēt a se intolerabilia tributa exigi. Et lib. vi. ad Trebianū. Nihil est a me inseruitū tēporis causa. Et lib. xiiij. ad uxorē. Minus est erratū a nobis cæsar lib. iij. de bel. gal. Quū ab hostibus constāter & nō timide pugnaretur. Et lib. v. A nobis resistitur. Tulli. i. offi. Occurrit autē nobis, & qdē a doctis & eruditis. sic Liui. & plures, & fere a neutris. Careo, uapulo, gaudeo, & quę passiuę significāt impersonalia in tur nō faciūt. Potestur, poterat & c. in dissuetudinē abierūt. Amatū est, amatū fuit & c. Dictiones sunt nō orationes, ideo ut dictiones scribātur ait Sulpi. Incipit, placet & c. Impersonalia in tur nō faciūt, ait idem. satisfit impersonale est huius regulę, ut nocet & c. Dolobella Ciceroni. Satisfactū est a te, Sene. epi. lxxxv. Sapiētū nocet non a paupertate, nō a dolore. Cice. ad Atti. Mihi yō deliberatū est. Impersonalia ornatus causa, & interim necessitatis inuēta esse declarat Lanci. Dicta consyderati, patet impersonalia post se regere casum suorū uerborū, sed dubiū est an dicamus Amat deū si non, ut oēs fatētur, constabit Alexandrū esse huius erroris precipuū assertorē, dicentē. Quę sine psonis sunt atq̄ gerūdia iunges. Si tamē a uerbo quod transeat illa creabis, Mattheū legit, psalmos erat ante legendū. Quicquid doctis placet, non potest mihi displicere. q̄ uis igit magis laudē sic loquentē, psalmi sunt legendi, Mattheus legit, q̄ sic psalmos est legendū, mattheū legit, utroq̄ tamen modo locutos esse doctissimos ostendā, ne iniuste semp̄ uitupetur Alexander ab se multo indoctioribus. Plau. in Aulu. ubi megas

dorus dicit de euclione. sed ubi hic est homo. Abijt, neq; me certior rem facit fastidit mei, quia uidet me sua amicitia uelle, more hominum facit. Nam si opulento sit petitum pauperioris gratia. Pauper metuit cogredi, & metuit male rem gerit. Idem, quando illec occasio perit, post sero cupit. hęc Megadorus. in quę locum Ioanes Petrus Valla Placentinus uir citra controersia doctissimus, sic ait. Impsonale uerbum est petitum, sit ergo aduersus Prisciani sententiam. Verbum impersonale passiuę uocis hoc modo casum exigit uerbi actiuu unde descendit, quod multis alijs locis, tam oratorum quę poetarum posset comprobari. hęc Petrus Valla. Ceterum Lanci. nititur excusare, sed mihi sane nullo pacto probat excusatio. Nam manifestum est sensum esse, si opulento, id est ab opulento sit petitum gratia pauperioris, id est si opulētus petat gratia pauperioris, pauper timet cogredi, id est inire gratia diuitis, quod patet ex eo quod precedit, quia uidet me amicitia sua uelle. Lanci. dicit petitum esse nomen pro petitio, & ab eo regi genitiuum pauperioris, & opulento datiuum esse pro ab opulento, & gratia regi a cogredi a tergo. Et sensus est. Si petitio pauperioris, i. de paupere uel in paupere sit ab opulento ut pauper timet cogredi gratia, sed nugas agit, ut mihi uideat, quia petitum pauperioris durum est, & cogredi cum actio, nusquam legi. ideo placet Valla Placentinus. Quid quę gerundium impersonaliter sumptum, cum excusatio uo reperit, ut notauit doctissimus uir & amicus noster Nicolaus Buscoducensis artium insignibus liberalium dignissime decoratus Virg. aenei. ij. Fando aliquid, si forte tuas puenit ad aures Belide nomen Palamedis et incluta fama. Fando aliquid, i. cum dicitur aliquid, aliquid dum dico, ut ait Seruius in principium. ij. aenei. ibi quis talia fando &c. Quę autem dicimus, & etiam ut mihi uideat impersonaliter, Psalmos erat ante legendum. author est Seruius. in illud. x. aenei. Cui Iuno illachrymas quid si quę uoce grauaris Mente dares. grauior inquit, id est grauius fero non nisi per actum utimur, ut si dicas aggrauor aduentum tuum, id est grauius fero, grauior presentia similiter etiam actio casu utimur, quum uolumus absolutam facere locutionem, & per gerundij modum aliquid dicere, ut petendum mihi est equum, codicem, byrrhū. Hinc Virgii. Pacem troiano ab rege petendum. Nam si dixeris petendus est codex, iam non per gerundij modum sed participialiter loqueris. Hęc Seruius. Et prius, quidem uerum de gerundio, posterius falsum, nam petendus est codex, ut sit sensus, oportet petere codicem gerundium, aut gerundiuum, ut docet Valla, & quicumque eum sequitur. Quę autem gerundium nunc casus regat actum, pro opinione Seruii, probat Lanci. Varro. Faciendum quę septa secreta ab alijs & li. ij. Colligendum eas in uas aliquid, & li. ij. Frenos suspēdendum, & alibi in foetura dandum potius hordeaceos panes quę triticeos. & lib. iij. Sin-

gulis ubi parit faciedū horas quadratas. undiq; subaudiū est. nam nominatiui casus esse petendū in Virgilio probat Nebrissen. Quia in dum gerundiū sine p̄positione non ponitur. participiū igit (inqt Nebrissen.) aut nomē est petendū, aut uerbū infinitū, quale in rū futurum apud Gel. nullo autē modo gerundiū, nititur Nebrissen. eua dere laqueū e Virgilio sumptū, ne cum Alexādro, aut Seruio dicat Psalmos erat legendū, sed eius euasio parū est efficax, quia iam manifestum esse opinor gerūdia nominatiui casus actiuorū uerborū regere post se accusatiuū, & ante se datiuū uel ablatiuū cum p̄positiōe a uel ab, quia impersonalia sunt. Vnde sequit̄ impersonalia nō carere gerūdijs, contra quorundā doctūsimorū sententiā. Aliquādo tamē uidei impersonale accusatiuū post se regere, nec regit tamē ut specialē casum actiuorū. Nam apud Virgī. uultū sermone mouetur, synecdoche est. Et apud Pomponiū Melam nomē pro aduerbio. Ad Anconam transitur Rauennā, Ariminū, Pisaurū. Item apud Virgī. lib. v. Tum ꝑo in curas animū deducit omnes. Serui. ait græca figura, ut mentē Iesus. Cice, in offi. Si existimabit̄ coniunctā cum iusticia sapientiā, hic mēdose legitur existimabitur pro existimabimus ait Lancilo. sed miror cur hoc dicat, nam si existimabitur impersonale, non reget tamen accusatiuū, quia intelligit̄ infinitiuus esse. Impersonalia Lancilo. docet aliquādo esse causa ornatus inuenta, interdū causa necessitatis. Volo a me amari. Prisci. dicit esse impersonale, si plenus sit sermo & significetur, uolo amare, sic uolo a me federi, id est uolo sedere. At raro sic loquimur, ut opinor, uolo petrū amari a me, id est q̄ Petrus ametur, passiuū est. Ninguitur, pluitur pro dū nix, aut pluuia generatur, apuleiana sunt, & ita differunt ait Lancilotus a pluit & ninguit.

REGVLA. III.

Acquisitiue si ponas uerba, datiuū.
 Iis dato, grāmaticē oro doceas mihi prolem.
 Casus cōmunis ferme omnibus esto datiuus.
 Est tamen & proprius, ueluti natis fore sumq;
 Et facio si nil mutauerit, ad quoq; saepe
 Et con quis addes hęc & conformia necnon
 Aduersa occurro, faueo, studeo, medeorq;
 Blandior, auxiliior, famulor, sed dat iuuo quartū.
 Pareo, præsideo, noceo, pugno quoq; parco &